

valget i 1914 oplyses kun summarisk, at Hannes Hatstein mistede flertallet. Og mens vi ligeledes får stemmetallene, endda med 2 decimaler, for valget i maj 1944 om opsigelsen af forbundsloven, søger man forgæves oplysning om, hvorledes og for hvor lang periode valg af republikkens præsident foregår, og hvilken myndighed han besidder, ja i det hele taget om den nugældende islandske forfatning.

Bogen har et væld af specialkort, men da der i vid udstrækning omtales lokaliteter, hvis beliggenhed næppe kan forudsættes kendt uden for Island, savnes meget et almindeligt oversigtskort. Også ved en skønsom tillem্পning af de islandske navneformer og erstatning af de specifikke islandske bogstaver þ og ð med th og d kunne bogen være gjort noget mere læsevenlig for et dansk publikum. Forfatterens eget navn har man jo da vovet at »fordanske«, hvorfor så ikke de øvrige?

Fremstillingen i sig selv kan nok nu og da få en faghistoriker til at lette sig lidt i stolen. Fx når det gamle Alting sammenlignes med De forenede Nationers generalforsamling (s. 26), eller når USA i 1941 betegnes som »så moralsk som en dydig jomfru« (s. 259). Hvad forfatterne har villet udtrykke, kunne nok have været formuleret uden brug af sådanne klicheer.

Jens Holmgaard

OLE HØIRIS: Antropologien i Danmark. Museal Etnografi og etnologi 1860–1960. Kbh., Nationalmuseets forlag, 1986. 389 s.

Ole Høiris har ikke meget tilovers for dansk antropologi og dens historie. »Dansk antropologis videnskabsteoretiske udviklinger har kun meget sjældent kunne (sic) hævde sig internationalt« hedder det i bogens allerførste sætning. Ydermere får man at vide, at »den teoretiske bevidsthed var meget lav«, at danske antropologer end ikke forstod deres mere fremmelige udenlandske kollegers teorier, at »dansk antropologi i perioden 1860 til 1960 i international sammenhæng kun var interessant hvad angik de informationer, der blev indsamlet, og ikke hvad angik dens almene udvikling« (s. 9). Man undrer sig over hvordan forfatteren har kunnet holde til at skrive nær ved 400 sider om emnet når det hævdes at administratoren H.J. Rinks analyser fra 1860erne og 1870erne er »den eneste spire til en selvstændig erkendelsesproduktion i forhold til extra-europæiske samfund« i Danmark (s. 11). Og bliver ikke meget klogere af konstateringen af at »dansk antropologi som fag ikke har haft nogen selvstændig samfundsmæssig funktion i perioden fra 1860 til 1960« (s. 11), når nu »hovedintentionen med dette værk (er) at placere den danske antropologis funktion i den samfundsmæssige reproduktionsproces« (s. 9). Konklusionen, der nærmest fremstår som en ufrivillig parodi på marxistisk ideologikritik ved at hævde, at »den småborgerlige ideologi« skulle være dominerende i dansk antropologi, gør det ikke bedre.

Alligevel får man god besked og grundig oplysning om etnografiens udvikling i Danmark undervejs, om »pionererne« Rink med hans sociologiske, kolonialadministrative interesse for Grønland, Starcke med hans engagement i kvindespørgsmålet og hans tidlige kritik af evolutionismen, Bahnson og hans virksomhed ved Nationalmuseet, og ikke mindst Dreyer og hans omfattende populariseringer af datidens etnografiske viden.

Beskrivelsen af de store ekspeditioner til Grønland, Centralasien og Nordafrika og ikke mindst den alt for sparsomme omtale af Knud Rasmussens og Haslund Christensens virke gør det klart, hvor meget der er blevet skåret fra ved at Høiris i så høj grad koncentrerer sig om Nationalmuseet og de ifølge ham selv nok så betydningsløse teoretiske bidrag til antropologien. Knud Rasmussens ganske vist måske mere eksistentielle end teoretiske forståelse for grønlandsk mytologi, kultur og mentalitet kunne faktisk have dannet grundlag for en analyse, der kunne have fået Høiris' afhandling til at være en undtagelse fra den af ham selv opstillede regel om at dansk antropologi ikke har nogen nævneværdig international betydning. Men Høiris har valgt at koncentrere kræfterne om de store navne i den professionaliserede danske antropologi, først og fremmest Gudmund Hatt og Kaj Birket-Smith.

De detaljerede referater af et utal af etnografiske afhandlinger giver faktisk et spændende og levende indblik i de for den nuværende generation af antropologer allerede temmelig eksotiske problemstillinger som optog sindene dengang evolutionismen, diffusionismen og kulturkredslæren var de dominerende paradigmer indenfor antropologien. Det giver masser af stof til eftertanke nu hvor der igen synes at være en tilnærmelse på vej mellem historie og antropologi. De korte biografiske noter er nyttige, men går ikke ud over hvad man ville vente at finde i et biografisk leksikon. Og det er faktisk synd i betragtning af, hvad en smule sympati og indlevelsesevne kunne have bragt for dagen af gode historier og anekdoter om for eksempel Gudmund Hatt og hans engagement under krigen eller Birket-Smith og hans rolle som videnskabsmand og etnograf i forhold til folk som Knud Rasmussen og Peter Freuchen.

Efter endt læsning sidder man tilbage med en usikker fornemmelse: det er faktisk ikke til at finde ud af, om glæden og fornøjelsen ved bogens til tider ligefrem spændende hovedafsnit kun skyldes lettelsen over, at det alligevel ikke blev så slemt som indledningen og konklusionen lægger op til.

Michael Harbsmeier

OLDTID OG MIDDELALDER

EKKEHARD ANER & KARL KERSTEN: Die Funde der älteren Bronzezeit des nordischen Kreises in Dänemark, Schleswig-Holstein und Niedersachsen.

IV: Südschleswig-Ost, Die Kreise Schleswig-Flensburg und Rendsburg-Eckernförde (nördlich des Nord-Ostsee-Kanals). V: Südschleswig-West, Nordfriesland (hertil mappe med 6 kort). VI: Nordschleswig-Syd, Tønder, Åbenrå og Sønderborg Amter. VII: Nordschleswig-Nord, Haderslev Amt (hertil mappe med 4 kort). Nationalmuseets forlag og Karl Wachholtz Verlag, Neumünster, 1978-84. Ialt 846 s. og 663 plancher. 675 + 675 + 732 + 880 kr.

Også tysk forskning har mærket krisen. Når man fra Fyn sprang til Sydslesvig var det for at fremme produktionen af de næste bind i denne imponerende kildeudgi-